



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 33/04-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 18. februára 2004 predbežne prerokoval sťažnosť V. L., K., zastúpeného advokátkou JUDr. J. M., K., vo veci porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Cdo 133/02 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť V. L. o d m i e t a ako oneskorene podanú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 6. februára 2003 doručená sťažnosť V. L., K. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Cdo 133/02.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti uviedol, že:

„Moje manželstvo s M. L. bolo rozvedené rozsudkom OS Rožňava sp. zn. 9 C 1189/93 z 10. októbra 1995. Po rozvoze manželstva podal som žalobu na zrušenie práva spoločného nájmu k 3-izbovému bytu v K.

Rozsudkom OS Rožňava sp. zn. 9 C 905/96 z 30. januára 1997 súd zrušil právo spoločného nájmu medzi mnou a bývalou manželkou a za výlučného člena bytového družstva a výlučného nájomcu bytu určil mňa s tým, že bývalá manželka sa má z bytu vypratať do 15 dní od zabezpečenia náhradného bytu. (...)

Hoci bývalá manželka napadla tento rozsudok odvolaním iba vo výroku o povinnosti zabezpečiť náhradný byt, napriek tomu odvolací súd preskúmal aj ostatné, odvolaním nenapadnuté výroky a uznesením č. k. 17 Co 69/97-51 z 09. septembra 1998 zrušil rozsudok OS Rožňava v celom rozsahu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. (...)

Ďalším rozsudkom OS Rožňava sp. zn. 9 C 905/96 z 01. októbra 1999 bolo právo spoločného nájmu bytu opätovne zrušené, avšak tentoraz už za výlučnú členku bytového družstva a výlučnú nájomníčku bytu určil súd bývalú manželku. (...) Proti rozsudku som sa odvolal, avšak rozsudkom KS Košice č. k. 12 Co 20/00-161 z 05. decembra 2000 bol rozsudok OS Rožňava potvrdený. (...)

Proti rozsudku KS Košice č. k. 12 Co 20/00 z 05. decembra 2000 som podal dovolanie na tom základe, že predchádzajúcim uznesením KS Košice č. k. 17 Co 69/97-51 z 09. septembra 1998 došlo k porušeniu zásady *res iudicata*, keďže krajský súd preskúmal pôvodný rozsudok OS Rožňava sp. zn. 9 C 905/96 z 30. januára 1997 nad rámec svojej prieskumnej právomoci, teda nielen vo výroku, ktorý bol odvolaním napadnutý, ale aj vo výrokoch, ktoré neboli odvolaním napadnuté a ktoré preto nadobudli právoplatnosť.

Uznesením NS SR sp. zn. 5 Cdo 67/01 z 31. júla 2001 bolo moje dovolanie odmietnuté. Podľa názoru najvyššieho súdu bolo treba dovolaním napadnúť uznesenie KS Košice č. k. 17 Co 69/97-51 z 09. septembra 1998, lebo týmto uznesením došlo v zmysle môjho tvrdenia ku neoprávnenému preskúmaniu právoplatnej časti rozsudku OS Rožňava sp. zn. 9 C 905/96 z 30. januára 1997. V rámci dovolacieho konania vedeného proti následnému rozsudku KS Košice sp. zn. 12 Co 20/00-161 z 05. decembra 2000 nemožno už moje námietky skúmať.

Treba uviesť, že proti uzneseniu KS Košice č. k. 17 Co 69/97-51 z 09. septembra 1998 som podal dovolanie už krátko po vyhlásení uznesenia a ešte pred doručením jeho

písomného vyhotovenia podaním datovaným 17. septembra 1998, ktoré som doručil osobne do podateľne KS Košice 18. septembra 1998. V tomto dovolaní som namietal, že krajský súd preskúmal rozsudok OS Rožňava sp. zn. 9 C 905/96 z 30. januára 1997 aj vo výrokoch, ktoré neboli odvolaním napadnuté a ktoré preto boli už právoplatné. (...)

Uvedené dovolanie som podal predčasne, teda pred doručením písomného vyhotovenia napadnutého uznesenia KS Košice a na nepríslušný KS Košice, keďže dovolanie malo byť podané na OS Rožňava. Vzhľadom na uvedené skutočnosti po doručení uznesenia KS Košice č. k. 17 Co 69/97-51 z 09. septembra 1998 podal som poštou na OS Rožňava znova dovolanie, ktoré došlo súdu 13. apríla 1999 a bolo datované 17. septembra 1998, teda rovnako ako predchádzajúce dovolanie. Aj obsah tohto dovolania bol totožný s obsahom predchádzajúceho dovolania. (...)

Mojím podaním z 29. júna 1999 som OS Rožňava oznámil, že dovolanie proti uzneseniu KS Košice sp. zn. 17 Co 69/97 z 09. septembra 1998, ktoré som podal na Krajský súd v Košiciach 18. septembra 1998, beriem späť. (...)

Uznesením NS SR sp. zn. 5 Cdo 91/99 z 20. augusta 1999 bolo dovolacie konanie zastavené s poukazom na to, že som vzal podaním z 29. júna 1999 dovolanie späť. (...)

Podaním z 21. augusta 2002 požiadal som OS Rožňava, aby spis sp. zn. 9 C 905/96 predložil Najvyššiemu súdu SR na rozhodnutie o mojom dovolaní doručenom OS Rožňava 13. apríla 1999, keďže toto dovolanie som späť nezval, pretože 29. júna 1999 vzal som späť iba predčasne a na nepríslušný KS Košice 18. septembra 1998 doručené dovolanie. (...)

OS Rožňava predložil spis sp. zn. 9 C 905/96 na najvyšší súd, avšak prípisom predsedu senátu najvyššieho súdu č. 5 Cdo 133/02 z 28. novembra 2002 najvyšší súd spis vrátil ako nesprávne predložený. Podľa názoru najvyššieho súdu o mojom dovolaní bolo už rozhodnuté uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 91/99 z 20. augusta 1999 tak, že dovolacie konanie bolo pre späťvzatie dovolania zastavené. Na tom nič nemení skutočnosť, že som podal dovolanie najprv osobne na KS Košice 18. septembra 1998 ešte pred písomným vyhotovením napadnutého rozhodnutia a po prevzatí rozhodnutia som zaslal OS Rožňava 13. apríla 1999 rovnopis toho istého dovolania. Doručením tohto rovnopisu nezačalo iné konanie, ale stále išlo o to isté dovolacie konanie, ktoré bolo zastavené pre späťvzatie dovolania.

*Prípís najvyššieho súdu došiel na OS Rožňava 02. decembra 2002 a OS Rožňava doručil kópiu prípisu môjmu právnenmu zástupcovi v dovolacom konaní 21. januára 2003.
(...)*

Podľa môjho právneho názoru postupom najvyššieho súdu došlo predovšetkým k porušeniu môjho práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy, podľa ktorého každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, a to v spojení s čl. 51 ods. 1 Ústavy, podľa ktorého práv uvedených v čl. 46 Ústavy sa možno domáhať len v medziach zákonov, ktoré tieto ustanovenia vykonávajú.

Je nepochybné, že proti uzneseniu KS Košice č. k. 17 Co 69/97-51 z 09. septembra 1998 podal som dovolanie dvakrát, prvýkrát 18. septembra 1998 na KS Košice a druhýkrát 13. apríla 1999 na OS Rožňava. Rovnako je nepochybné, že obe dovolania boli datované 17. septembra 1998 a mali identický obsah. Nepochybniteľná je aj skutočnosť, že podaním z 29. júna 1999 vzal som späť výslovne dovolanie podané na KS Košice 18. septembra 1998 ako aj to, že dovolanie podané na OS Rožňava 13. apríla 1999 som nikdy späť nevzal.

Zdá sa, že najvyšší súd pri rozhodovaní o zastavení dovolacieho konania uznesením 5 Cdo 91/99 z 20. augusta 1999 nepostrehol, že dovolanie bolo podané dvakrát, a že prejav o späťvzátí dovolania týkal sa iba dovolania podaného na KS Košice 18. septembra 1998. Je to zrejmé z textu uznesenia najvyššieho súdu, ktorý sa zaoberá iba prvým dovolaním.

Podľa môjho názoru postup najvyššieho súdu bol nesprávny. Keďže som podal dve dovolania a výslovne som vzal späť iba jedno, bolo povinnosťou najvyššieho súdu bližšie si u mňa preveriť, ako treba chápať moje podanie z 29. júna 1999 o späťvzátí dovolania. Najvyšší súd však takto nepostupoval, keďže existenciu druhého dovolania nepostrehol. Nesprávnosť postupu najvyššieho súdu výrazným spôsobom zosilňuje skutočnosť, že dovolanie podané na KS Košice 18. septembra 1998 bolo predčasné a teda mimo intencií § 240 ods. 1 O. s. p., podľa ktorého účastník môže podať dovolanie do 1 mesiaca od právoplatnosti rozhodnutia odvolacieho súdu na súde, ktorý rozhodoval v prvom stupni. Späťvzatie takéhoto predčasného dovolania pri existencii ďalšieho dovolania podaného v intenciách § 240 ods. 1 O. s. p. znamenalo jednoznačný dôvod na to, aby najvyšší súd pred rozhodnutím veľmi zodpovedne a pozorne skúmal presný obsah vôle, ktorú som prejavil v podaní z 29. júna 1999.

Za daného stavu nemožno súhlasiť s argumentáciou najvyššieho súdu uvedenou v jeho prípise č. 5 Cdo 133/02 z 28. novembra 2002. Pokiaľ sa totiž vezmú v dostatočnej miere do úvahy zvláštne okolnosti tohto prípadu, akými sú jednak skutočnosť, že prvé dovolanie nebolo v súlade s § 240 ods. 1 O. s. p. a okolnosť, že najvyšší súd sa s druhým dovolaním nijako nevyporiadal, potom nie je možné dospieť k záveru, že uznesením sp. zn. 5 Cdo 91/99 z 20. augusta 1999 bolo dovolacie konanie ohľadom uznesenia KS Košice sp. zn. 17 Co 69/97 z 09. septembra 1998 ukončené a že ďalšie dovolacie konanie na základe dovolania podaného na OS Rožňava 13. apríla 1999 viesť nemožno. Výklad práva, ktorého sa pridrižiava najvyšší súd, treba vzhľadom na uvedené skutočnosti považovať za arbitrárny s priamym negatívnym dopadom na moje právo na súdnu ochranu, a preto z ústavnoprávneho hľadiska za neudržateľný.

Najvyšší súd vo svojom prípise č. 5 Cdo 133/02 z 28. novembra 2002 celkom jednoznačne a nad akúkoľvek pochybnosť vyjadril, že nemieni konať a rozhodovať o mojom dovolaní doručenom OS Rožňava 13. apríla 1999. Tým porušil moje právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy.

Zároveň je zrejmé aj to, že najvyšší súd je v dovolacom konaní nečinný a ani pre budúcnosť nemieni v dovolacom konaní pokračovať. To znamená, že popri porušení čl. 46 ods. 1 Ústavy dochádza aj k porušovaniu môjho ústavného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov v zmysle čl. 48 ods. 2 Ústavy. Tento stav trvá od 28. novembra 2002, kedy sa najvyšší súd rozhodol o dovolacom konaní nekonať a trvá doposiaľ.

Kým porušenie práva na súdnu ochranu bude napravené príkazom ústavného súdu, aby najvyšší súd pokračoval v dovolacom konaní, zatiaľ porušenie práva na prerokovanie mojej veci bez zbytočných prieťahov sa za dobu minulú dá vyvážiť iba poskytnutím primeraného finančného zadosťučinenia, keďže púhe deklarovanie porušenia tohto práva nemožno považovať za dostačujúce.

Žiadam, aby Ústavný súd po prijatí mojej sťažnosti na ďalšie konanie vydal v merite veci tento nález:

1. Najvyšší súd SR v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Cdo 133/02 porušil základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy a základné právo sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy.

2. *Prikazuje sa Najvyššiemu súdu SR, aby vo veci sp. zn. 5 Cdo 133/02 konal v zmysle ustanovení Občianskeho súdneho poriadku o dovolaní.*

3. *Priznáva sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie v sume 20.000,- Sk, ktoré je povinný vyplatiť Najvyšší súd SR do 2 mesiacov od právoplatnosti nálezu.*

4. *Priznáva sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia na účet právnej zástupkyne v sume, ktorá bude špecifikovaná neskôr, ktorú je povinný vyplatiť Najvyšší súd SR do 2 mesiacov od právoplatnosti nálezu.*“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal (...).

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde (...).

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prierahov (...).

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Predmetom sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa, že postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Cdo 133/02 dochádza k porušovaniu jeho základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, pretože najvyšší súd svojim prípisom č. 5 Cdo 133/02 z 28. novembra 2002 vrátil spis bez prerokovania a rozhodnutia Okresnému súdu v Rožňave ako nesprávne mu predložený na rozhodnutie o dovolaní sťažovateľa zo 17. septembra 1998 proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach z 9. septembra 1998 sp. zn. 17 Co 69/97 z dôvodu, že: *„O tomto dovolaní bolo rozhodnuté uznesením Najvyššieho súdu z 20. augusta 1999, sp. zn. 5 Cdo 91/99 (č. l. 97) tak, že dovolacie konanie bolo pre späťvzatie dovolania zastavené. Na tom nič nemení skutočnosť, že dovolateľ podal dovolanie najprv osobne na Krajskom súde v Košiciach 18. 9. 1998 (č. l. 50) ešte pred písomným vyhotovením napadnutého rozhodnutia a po prevzatí rozhodnutia zaslal Okresnému súdu v Rožňave rovnopis toho istého dovolania (č. l. 200) doručeného okresnému súdu 13. 4. 1999. Doručením tohto rovnopisu nezačalo iné dovolacie konanie, ale stále išlo o to isté dovolacie konanie, ktoré bolo zastavené pre späťvzatie dovolania.“* Okresný súd predložil spis najvyššiemu súdu nie z vlastnej iniciatívy, ale na základe žiadosti sťažovateľa z 21. augusta 2002 o jeho predloženie najvyššiemu súdu.

Zo sťažnosti a z priloženej fotokópie uvedeného prípisu vyplýva, že napadnutý list najvyššieho súdu č. 5 Cdo 133/02 z 28. novembra 2002 treba považovať za úkon informatívnej povahy, ktorý konštatuje neexistenciu práva, v danom prípade práva sťažovateľa na to, aby sa konalo a rozhodovalo o jeho dovolaní proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach z 9. septembra 1998 sp. zn. 17 Co 69/97, keďže o tomto už bolo rozhodnuté uznesením najvyššieho súdu z 20. augusta 1999 sp. zn. 5 Cdo 91/99, z ktorého vyplýva, že najvyšší súd skutočne rozhodoval o zastavení „*toho istého*“ dovolacieho konania a rozhodoval o „*včas*“ podanom dovolaní, teda nielen o dovolaní, ktoré bolo podané predčasne, ako to tvrdí sťažovateľ. Sťažovateľ síce formálne namieta *konanie vedené na najvyššom súde pod sp. zn. 5 Cdo 133/02*, ale pod touto sp. zn. sa nevedie žiadne dovolacie konanie o dovolaní sťažovateľa. Pod touto sp. zn. najvyšší súd iba reagoval na predloženie spisu okresným súdom, ktoré považoval za „nesprávne“.

Sťažovateľ v skutočnosti materiálne namieta uznesenie najvyššieho súdu z 20. augusta 1999 sp. zn. 5 Cdo 91/99, ktoré nebolo zmenené ani uznesením najvyššieho súdu z 31. júla 2001 sp. zn. 5 Cdo 67/01 napriek tomu, že sťažovateľ aj v tomto konaní namietal, že proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach z 9. septembra 1998 sp. zn. 17 Co 69/97 „*podal dovolanie, o ktorom doteraz nebolo rozhodnuté.*“ Najvyšší súd sa už aj v ostatnom svojom uznesení s predmetnými námietkami sťažovateľa vysporiadal, keď okrem iného uviedol: „*Z obsahu spisu je zrejmé, že uznesením Krajského súdu v Košiciach z 9. septembra 1998, sp. zn. 17 Co 69/97, bol zrušený prvší rozsudok Okresného súdu v Rožňave z 30. januára 1997, č. k. 9 C 905/96-35, v celom rozsahu a vec bola vrátená súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Proti tomuto uzneseniu krajského súdu podal navrhovateľ dovolanie, ktoré však písomným podaním z 29. 6. 1999 vzal späť, preto Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací uznesením z 20. augusta 1999, sp. zn. 5 Cdo 91/99, dovolacie konanie zastavil.*“ Vzhľadom na uvedené zistenia najvyššieho súdu vo svojom uznesení z 31. júla 2001 sp. zn. 5 Cdo 67/01 lehota na podanie predmetnej sťažnosti podľa čl. 127 ústavy začala sťažovateľovi plynúť nadobudnutím právoplatnosti tohto uznesenia najvyššieho súdu, teda najneskôr v roku 2002.

Podľa ustanovenia § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde jednou z podmienok prijatia sťažnosti na konanie pred ústavným súdom podľa čl. 127 ústavy je podanie sťažnosti

v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu, ktorým malo byť spôsobené namietané porušenie základného práva, pričom zákon o ústavnom súde neumožňuje zmeškanie tejto kogentnej lehoty odpustiť (napr. IV. ÚS 14/03).

Predmetná sťažnosť z 5. februára 2003 bola ústavnému súdu doručená 6. februára 2003, teda dávno po uplynutí dvojmesačnej lehoty ustanovenej zákonom na podanie sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy.

Z vyššie uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. februára 2004